

ΛΟΓΙΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΕΝ ΤΗ ΔΟΥΛΗ ΕΛΛΑΔΙ

Ὁ ἐν Κοζάνῃ τῆς Μακεδονίας νεαρὸς λόγιος καὶ δικηγόρος κ. Κωνστ. Τσιτσελίκης εἶνε λίαν γνωστὸς εἰς τοὺς φιλαναγνωστικοὺς κύκλους

Θεσσαλονίκης καὶ Κων/λεως ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἀλκέτας καὶ Τημενίδης, ὑπὸ τὸ ὁποῖον καὶ πέρυσιν ἐνεφανίσθη εἰς τὰς σελίδας τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου δι' ἐνὸς ἀξιολόγου εὐθυμογραφήματος. Ἐσπούδασε τὰ νομικὰ εἰς τὰς Σχολὰς Ἀθηνῶν καὶ Κων/λεως. Ἐγγραψε καὶ γράφει εἰς διάφορα ἡμερήσια καὶ περιοδικὰ Θεσσαλονίκης καὶ Κων/λεως ἄρθρα ἐπιστημονικά, πολιτειακά, χρονογραφήματα, κτλ. Κάτοχος καὶ γνώστης τῆς Τουρκικῆς, ἦν ὁμιλεῖ καὶ γράφει ἀπταιστῶς, δημοσιεύει συχνὰ καὶ εἰς τουρκικὰ φύλλα, ἐπεξηγῶν καὶ διαφωτίζων περὶ πολλῶν ἐνδιαφερόντων τὸ ἑλλην.

στοιχεῖον πραγμάτων. Ἀπὸ τριετίας ἐξασκεῖ ἐν Κοζάνῃ τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, ἀφιερῶν ἅμα τὰς ὥρας τῆς σχολῆς καὶ εἰς λογοτεχνικὰς ἀσχολίας, ἐργάτης καὶ παραγών τῆς αὐτόθι πνευματικῆς καὶ φιλολογικῆς κινήσεως].

Ο ΚΟΜΗΤΗΣ

(Ἐπιστολὴ πρὸς φίλον)

Ἐν Κοζάνῃ, 20 Μαΐου 1910

Φίλτατε Νίκο,

ΑΠΟΡΕΙΣ πῶς δὲν σοῦ γράφω καὶ πῶς σὲ ἀφήκα τόσον καιρὸν χωρὶς εἰδήσεις μου. Φαίνεται ὅτι θὰ εἶσαι ὁ μόνος ἴσως κάτοικος τῆς ὑδρογείου ποῦ δὲν ἐπῆρες εἰδήσιν, ὅτι αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐπρόκειτο νὰ μᾶς σαρώσῃ εἰς τὸ χάος, ὅλους πέρα-πέρα, ὁ ἀλιτῆριος ἐκεῖνος κομήτης τοῦ Χάλεϋ! Ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη βέβαια ὅτι ὁ ἀλήτης αὐτὸς τυχοδιώκτης τῶν οὐρανῶν δὲν εἶχε τόσον ἀγρίας διαθέσεις, καὶ ὅτι ἐπέρασε μακρὰν ἀπὸ τὴν γῆν καὶ ἀπὸ τὰ τηλεσκοπία τῶν σοφῶν ἀστρονόμων, ἀθέατος σχεδὸν καὶ ἀθῶος πάσης συκοφαντίας. Ἀλλὰ τί σημαίνει; Ἄν δὲν ἐχάλασε τὴν γῆν μας, ὁ ἀναθεματισμένος αὐτὸς Χάλεϋ, ἐπρόφθασεν ὁμῶς νὰ χαλάσῃ τὰ κεφάλια τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἰδικήν μου ἡσυχίαν.

Ἄκουσε λοιπὸν τί μοῦ συνέβη.

Πρέπει νὰ ἡξεύρης ὅτι ὅλας ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας τοῦ γενικοῦ

φόβου οἱ ἄνθρωποι γύρω μου, οἱ ἀπλοῖκοι μάλιστα, δὲν ἦσαν στὰ σωστά των. Τὰ εἶχαν σὰν χαμένα. Εἰς τὰ κιτρινωμένα των πρόσωπα θὰ διεκρινεν ἓνας φρενολόγος ποικίλα συμπτώματα ἀνισορροπίας. Πολλοὶ εἶχαν ἀφήσει σύξυλα τῆς δουλειῆς των καὶ ἐπερίμεναν μὲ τρομάρα τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Ἄλλοι ἐσταυροκοποῦντο καὶ ὕψωναν τὰ μάτια ἀνήσυχτα εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ γυναικοῦλες εἶχαν ἀφιερωθῇ στὰ ἅγια. Τὰ γραῖδια ἔτρεχαν εἰς τὸν πνευματικόν νὰ ξεφορτωθοῦν τῆς ἁμαρτίες των. Ἡ νέες ἀνάβαν κερὰ εἰς τὴν Παναγία νὰ τῆς εὐσπλαχνισθῇ. Οἱ παπᾶδες, φθηνά-φθηνά, μὲ ἓνα δύο γροσάκια ἔδιναν εὐχὲς καὶ συχώρια. Μερικοὶ πάλιν, οἱ φρονιμώτεροι, τὸ εἶχαν ῥίξει στὸ γλέντι. Ἀφοῦ θὰ πᾶμε, σοῦ λένε, ὅλοι ἄναυλα στὸν ἄλλο κόσμο, ἄς πᾶμε τοῦλάχιστον χαρούμενοι. Τέλος πάντων ὅλοι ἐφαίνοντο σὰν νὰ ἐτοιμαζαν τὰ μπαγάγια των διὰ τὸ μεγάλο ταξεῖδι τῆς αἰωνιότητος.

Ὁ κ. Ἀστρονομίδης, ἐξηγῶν τὰ τοῦ κομήτου.

Τὸ προηγούμενο βράδυ, ποῦ ἐπεριμένετο, ἄλλοι-μονό μας ! ἡ δευτέρα παρουσία, νὰ σου καὶ μπαίνει στὸ γραφεῖο μου βιαστικὸς ἓνας πελάτης. Ἦλθε νὰ τοῦ συντάξω κατασχετήριον ἐναντίον ἑνὸς ὀφειλέτου ποῦ ἦταν ὑποπτος φυγῆς. Τοῦ παρετήρησα ὅτι ὁ κόπος καὶ τὰ ἔξοδα θὰ πήγαιναν χαμένα, ἀφοῦ ὅλοι μας ἀνεξαιρέτως εἴμεθα ὑποπτοι φυγῆς διὰ τὸν ἄλλον κόσμο.

— Μὰ ἴσα-ἴσα, μοῦ λέει πονηρῶς, γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ θέλω νὰ τακτοποιήσω ἀπὸ πρὶν τῆς δουλειῆς μου, πρὶν τὸ ξεκινήσωμε.

Ἐκατάλαβα χωρὶς πολλὰ λόγια.

Ἀναψα τὴν λάμπαν, καὶ ἐφώνηξα ἓνα μικρὸν Γαβριᾶν, ἐκτελοῦντα χρέη προχείρου ὑπαλλήλου μου, νὰ μᾶς παραγγείλῃ καφέδες εἰς τὸ γειτονικὸν καφενεῖον.

Ἐξῶ τοῦ γραφείου μου, τὸ ὅποιον εἶνε ἰσόγειον, εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνὸς ἡσυχίου καὶ ἀσυχνάστου δρόμου, ἐπεκράτει ἀσυνήθης καὶ θορυβώδης κίνησις. Ὅμιλοι χαμινίων καὶ χασομέρηδων ἐσχηματίζοντο κατ' ἀρχὰς σιγά-σιγά, κατόπιν καὶ ἄλλων περιέργων, οἱ ὅποιοι συνεζήτουν, ἐφώναζαν καὶ ἠλάλαζαν.

— Νά τοι !.. Νά τοι !.. ἀκούεται ἔξαφνα μιὰ φωνὴ στριγγή.

— Ποῦ εἶνε τοι, παιδάκια μου ; ἐρωτᾷ μιὰ γρηοῦλα τρομαγμένη.

— Νά!.. νά!.. τώρα θά ξεμυτίση κ' ἡ οὐρά!.. ἀλαλάζει ἄλλο χαμίνιον χοροπηδῶν καὶ κτυπῶν τῆς παλάμης.

Τὸ πλῆθος ὀλονέν αὐξάνει. Ὁ θόρυβος ἐπιτείνεται. Αἱ συζητήσεις διασταυροῦνται. Προβαίνομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν θύραν νὰ ἰδοῦμε τί τρέχει. Ἀκούω τὴν φωνὴν γνωστοῦ μου φίλου ἱατροῦ ζητοῦντος ἐξηγήσεις ἀπὸ τὸν κ. Ἀστρονομίδην, καθηγητὴν τοῦ γυμνασίου:

— Φωτίσατέ μας, κύριε καθηγητά: θὰ βγῇ ἀπόψε; Θὰ μᾶς σαρῶσῃ;

Ὁ κ. Ἀστρονομίδης λαμβάνει ὕφος σοδαρόν. Ἀπὸ αὐτὸν τώρα ἐξαρθάται τὸ πᾶν: ἡ ζωὴ ἢ ὁ θάνατος. Διευθετεῖ τὸ σάλι του, τακτοποιεῖ τὰ γυαλιά του, ξεροθήχει λιγάκι, ἐν εἵδει προοιμίου, καὶ ἀρχίζει με πόζαν Θουκυδίδειον:

— « Ἀεῖντε στὸ διάολο, μαγκόπαιδα! »

— Ἐξοχώτατε ἱατρέ, καθάπερ τυγχάνει καὶ ὑμῖν γνωστόν, ὁ κομήτης τοῦ Ἀλλεῦ προηγέθη ὥς ἐμφανισθησόμενος ὁσονούπω· οὐχ ἤτον οὐδὲν ἐτι βέβαιον· καὶ γὰρ ὁ Φλαμμαριῶν ἐτέραν ἀπεφάνητο γνώμην, μήπω ἐξακριβωθέντος ἂν ὁ δολιχοδρομῶν ἀνὰ τὸ ἄπειρον κομήτης ἐστὶν ὄντως τοῦ Ἀλλεῦ ἢ τοῦ Ἐνκεν ἢ τοῦ D'Arreste, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ Viella...

Οἱ ἀκροαταὶ ἀλληλοκυττάζονται ἐκθαμβοί. Τὰ χαμίνια μουγκρίζουν ὑποκώφως.

— Κολοκύθια μετ' ῥήγανη! Νά τος! διακόπτει ἓνα χαμίνι.

— Πές μας, δάσκαλε, ἀπὸ ποῦ θὰ βγῇ ἡ οὐρά!... φωνάζει ἓνας ἄλλος ξυπόλυτος μορτάκος.

— Νά τος!.. Νά τος!.. Ἀ α α α!.. Ζήτω ω ω ω!..

Φωναί, ἀλαλαγμοί, συνωστισμοί, πανδαιμόνιον. Μερικὲς γυναῖκες λιποθυμοῦν.

— Παναγία, βόηθα! τ' εἶνε τοῦτα τὰ σημεῖα ποῦ μᾶς στέλνει ὁ θεός! Μὴν τύχη καὶ μᾶς πεθάνῃ ὁ καὶμένος ὁ δεσπότης!..

Ὁ διπλάνος μου γείτων, ἓνας ἀξιοσέβαστος κοιλαρᾶς, τοκογλύφος, προβάλλει ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ γραφείου του ἐξηγριωμένος.

— Ἀεῖντε στὸ διάολο, νὰ χαθῇτε, παληόπαιδα! Θὰ μοῦ σπάσετε τὰ τζάμια!

— Ὅλοι μας θὰ πᾶμε κατὰ κεῖθε, παπποῦ! Μὴ βιάζεσαι! τοῦ αὐθαδιάζει ἓνας ζωηρὸς διαβολάκος περιπαικτικᾶ.

Τὰ ἄλλα χαμίνια γελοῦν καὶ ἀλαλάζουν. Ὁ κύριος θυμώνει. Τρέχει νὰ συλλάβῃ ἀπὸ τὸ αὐτὶ τὸν μικρὸν αὐθάδη. Αὐτὸς ξεγλιστράει πίσω καὶ πέφτει ἐπάνω εἰς τὸν ἰδικόν του Γαβριᾶν, ὅστις τὴν στιγμήν ἐκείνην μᾶς ἔφερεν τὸν δίσκον μὲ τοὺς καφέδες. Ὁ δίσκος τινάζεται κάτω καὶ γίνεται γῆς Μαδιάμ. Ὁ Γαβριᾶς καὶ ὁ μόρτης συμπλέκονται καὶ ἀλληλοκυπώμενοι πέφτουν ἐπάνω στὰ τζάμια τοῦ γραφείου μου καὶ τὰ κάνουν θρύματα. Ρεῦμα ἀέρος εἰσορμᾷ ἔξαφνα καὶ ἀρπάζει χαρτιά, δικόγραφα, χαρτόσημα. Τρέχω νὰ τὰ μαζεῦσω καὶ ἀναποδογυρίζω τὸ καλαμάρι τὸ μελάνι χύνεται καὶ μοῦ τὰ κάνει θάλασσα. Μὲ μίαν ἀδεξίαν χειρονομίαν ἀνατρέπω καὶ τὴν λάμπαν σπάζει τὸ γυαλί καὶ παίρνουν φωτιά τὰ χαρτιά. ὦ, π' ἀνάθεμά σε, κομήτη! Τρέχομε ἐγὼ κι' ὁ πελάτης μου νὰ τὰ σβύσωμε, ἀλλὰ τὰ

« Καὶ γίνονται ὅλα θάλασσα... »

χέρια μου καίονται καὶ τὰ μαλλιά μου τσουρουφλίζονται. Ἀπ' ἐξῶ τὰ χαμίνια οὐρλιάζουν στὰ γέλια.

Μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ ἀλαλητό, νὰ σου καὶ ὁ Ἀστυνόμος. Μὲ τὸ κρόκινον φεσάκι, μὲ τ' ἄσπρα γάντια, μὲ τὴ βίτσα στὸ χέρι.

Τώρα τὰ προκόψαμε!

— Τί τρέχει; ἐδῶ; ἐρωτᾷ τουρκιστὶ μὴ γνωρίζων οὔτε λέξι ῥωμέϊκη. Συλλαλητήριο κάνετε χωρὶς τὴν ἄδεια τῆς Κυβερνήσεως;

Ἕνας μορτάκος ἀναλαμβάνει νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ:

— Νά, πολίς - ἐφένδη (κύριε ἀστυνόμε) ὁ κομήτης...

— Νέ; κομίτα - μι; (τί; ἀντάρτης;) φωνάζει ὁ ἀστυνόμος. Γιουνάν κομίτα - μι; (ἑλλήν ἀντάρτης;) Νέρεντε;... (ποῦ εἶνε;)

Τὰ χαμίνια τοῦ δείχνουν τὸν οὐρανόν. Αὐτὸς, μύωφ, δὲν βλέπει οὔτε κομήτην, ἀλλ' οὔτε καὶ τὴν μύτην του. Διευθύνεται ὁ καλὸς σου εἰς ἓνα παριστάμενον καπελλοφόρον, τὸν ὁποῖον ἐκλαμβάνει ὡς τὸν ὑποδείχθέντα... ἑλληνα κομιτατζήν! Ὁ ἄνθρωπος τοὺς ἐξηγεῖται ἑλληνιστί. Ὁ ἀστυνόμος ἀγριεύει... τουρκιστί. Τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸν γαιῶν καὶ σφυρίζει ζητῶν ἐνίσχυσιν. Σὲ λίγο ἐνσκήπτουν ἀρκετοὶ χωροφύλακες. Ὁ ἄνθρωπος διαμαρτύρεται ἐν ὀνόματι τοῦ περιφήμου τουρκικοῦ Συντάγματος! Ἀλλ' ἐκεῖνοι τοῦ ἀπαντοῦν μὲ τοὺς ὑποκοπάνους, διαλύοντες τὸ πλῆθος. Τὰ χαμίνια γίνονται σκου-

πιδόχορτο. "Οπου φύγη - φύγη. Και ὁ ἐκ παρεξηγήσεως τρομερός Γιουνάν κομίτα - μι (!!) 'βρίσκεται σφηνωμένος σὲ εἴκοσι χέρια, ποῦ ζητοῦν νὰ τὸν πάρουν στὴ φυλακὴ.

Μοῦ ἀναψε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι γιὰ τὸ ἄδικο. Ξεχνῶ τὰ 'δικά μου τὰ βάσανα, καὶ ὅπως ἤμουν νευριασμένος, βγαίνω ἔξω γιὰ νὰ ἐξηγήσω τουρκιστὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἀστυνόμον τὰ διατρέξαντα.

'Εκεῖνος ἀφοῦ μὲ κατεμέτρησε μὲ ἓνα βλέμμα ὑποπτον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν :

— "Α! καὶ σὺ εἶσαι κομιτατζῆς!.. Κόπιασε μέσα! μοῦ λέγει καὶ νεύει εἰς τοὺς χωροφύλακας.

Μᾶς ἀδράχουν, ποῦ λές, φίλε μου, καὶ τοὺς δύο χωρὶς ἄλλην διαδικασίαν καὶ μᾶς ἀπάγουν ἐν θριάμβῳ στὸ φρέσκο. 'Εννοεῖς ὅτι, ἔπειτα ἀπὸ μίαν ἐβδομάδα, καὶ μετὰ πολλὰς «'Ο ἀστυνόμος τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸν γαϊκᾶν...» ἀνακρίσεις, διαβούλια, τρεχάματα, ξεθεώματα, μᾶς ἀπέλυσαν, διότι ἔγινε... *γιαγνὶς ὀλντοῦ!*

'Αλλὰ διὰ νὰ μὴ πᾶνε τόσοι ἀστυνομικοὶ κόποι στὸ βρόντο, μᾶς ἐκάθισαν μιὰ καταγγελία... ἐπὶ ἀντιστάσει κατὰ τῆς ἐξουσίας!...

Τώρα, ὁ θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του νὰ τὰ ξεμπερδέψωμε.

Αὐτὰ εἶνε τὰ χάλια μου μὲ τὸν κακοῦργον Χάλεϋ, ποῦ νὰ ὀφεται.

Σὲ φιλῶ, ἰδικὸς Σου
'Ονούφριος Παχωμίου

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν
Κ. ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗΣ

Εἰς ῥοδοπάρειον κυρίαν
ἐπιστέλλουσάν μοι «πολλοὺς ἀσπασμοὺς»

Μον στέλνεις «ἀσπασμοὺς» μέσα στὸ γράμμα
ποῦ χάνουν τὴν φρεσκάδα τους στὸ δρόμο...

θαρρῶ πῶς πάει ἄδικο ὁ κόπος...

Παράγγελνέ μου κ' ἔρχομ' ἐν τῷ ἅμα,

μὴ δίνης βάρος στὸ φτωχὸ τὸ ταχυδρόμο·
ἔρχομαι καὶ τοὺς παίρνω αὐτοπροσώπως!..

ΕΩΣΦΟΡΟΣ